[...]ismundus

[...] Matthiae: Παίγνια seu lusus divini amoris, quem in vocatione Sigismundi Niszczycki exercuit.

ΠΑΙΓΜΑ
SEV
LVSVS
Diuini Amoris,
Quem in Vocatione

Generosi Domini

SIGISMVNDI NISCZYCKI,

Ad S. Ord. D. Benedicti Congregationis Cluniaceñ. in petra Tinecensi, Regiâ munificentiâ erectum exercuit.

A

M. MATTHIA BVRSZOWIC, Philosophiæ Doctore, & Cont. Philos. Seniore

EXHIBITVS:

ANNO

QVo pIa Vota faCIt XrIsto nIsCICIVS heros

In petræ saCræ BeneDICtI seDe saCratâ.

IN ARMA

Illuſtriſſ: ac Generoſ: DD. NISCZYCIorum.

CIRCVM magnanimus geſtans in mœnibus altis
Ornat Niſczyadum nobile ſtemma Leo
Nil mirum: Patriæ, nam Fortes ſemper in iſtâ
Clarâ ſeruârunt Gente, perenne decus.

ILLVSTRI & GENEROSO DOMINO,

D. ADAMO NISCZYCKI,

S. R. M. Aulico:

Salutem & perennem felicitatem.

FELICEM lusum, quem in amplissimo familiæ vestræ amphiteatro, diuinus exercuit Amor, Illustris ac Generose Domine: sub clarissimi Nominis tui auspicijs, in scenam producere satago. Perbellè namq; noui nec vllum spectatorem huic lusui, magis iucundum lusum futurum, quàm tibi fratri dilectissimo atq; amantissimo. Et licet antiquitus nobilissimæ Genti Vestræ minimè mirandum fuerit hoc proscenium: hac tamen tempestate nouum & admirabile iure meritò censeri potest. Quanquam enim Maiorum nostrorum memoria viderit Stanislaum, Dobieslaum, Franciscum, & alios

multos variorum Episcopatum Administratores zelosissimos, auitæ fidei amatores maximos, sacræ Religionis propugnatores ardentissimos: nostra tamen ætas Christophorum, Andream, Sigismundum atq alios plurimos nonnisi bellatores & milites suscepit ac suspexit. Unus Sigismundus Diuini Amoris ludo in auitum Maiorum suorum morem deductus, cultui vacaturus diuino eam conscendit petram, quam nullæ mundi tempestates conuellere, nullæ aduersitatum procellæ, labefactare, nulli spirituum infernalium turbines, commouere possunt. Felicem profectò ludum quo duce, deuictum, nulli metus terrebunt, nullæ ægritudines exedent, nullæ libidines cruciabunt, nullæ futiles lætitiæ exultantes languidis liquefacient voluptatibus. Hunc igitur Illus: & Gen. D. lusum crassâ (quod aiunt) Mineruâ productum Illustr: nomine tuo exorno: satis rem successisse arbitratus si beneuolo animi tui fauore meum hunc conatum susceperis. Vale. Dat: Crac: è Cont: Philosoph. 6. Calend: April. M.DC.XXXIV.

POËMA.

LVSVS perteneros, & vim cælestis Amoris,
Dicere fert animus: cæptis ô Spiritus alme
Aspirato meis, & pinguis verba Mineruæ
Pinguia, Diuini collustres lumine flatus.
Non mare, non terram, non vasti climata vasta
Orbis, adhuc viuo repleuit corpore Numen
Aeternum: solam cæli construxerat arcem
Empyrei, cætusq; noui splendore nouorum
Alituum, nitidas sedes ornauerat. Astris
Has velut auricomis, oculus quæ conspicit omnis,
Ac velut his Solem, superet qui lumine cuncta
Sydera, præposuit: sic illis omnibus vnus.
Dux datus, & Princeps, cunctis qui luce præiret.
Luciferi quare præclarum nomen adeptus.

Hæc vbi perfecit Verbum mirabile Patris
Immensi, solium scandens sublime quieuit.
Intereâ tumido malesuada Superbia prodit
Luciferi cerebro, Pauonum splendida plumis,
Turgida corda gerens, naso sublimius ora,
Vertice sublatis & cristis altius alto:
Dextrâ fert speculum reddens mendacia formę,
Prodit: & aggreditur dictis à Luce ferente
Nomina luciferum. Quis flagito Lucifer alme,
Alter spectatur toto te pulchrior orbe?
Agmine quis tanto censetur dignior alter
Princeps? maioris quis maior, luminis Author
Alter dignatur? Tu solus lumine cunctos
Vincis, tu solus nitido splendore refulgens,
Collustras omnes: tu solus luce gubernas
Alituum cætus. Sed dictis fallere reris
Quenquam posse, fides oculis est danda coruscum
En præbet speculum dictis firmamina nostris.
Sic fatur: verbis mox Lucifer annuit altis,
Formiferum sumit speculum, formamq; tuetur,
Formam permagno certe splendore coruscam:
Aligerum cætum miratus conuocat omnem,

Conuo-

Conuocat: & Diuos tribui sibi mandat honores
Numinis æterni: sublimia dicta capessit
Pars oblita Dei, pars spreuit dicta superbi,
Ardentique sui Zelo commota Satoris:
Horrida bella canit, sæuo flagransque furore,
Eligit è medio Michaëlem quo Duce pugnet,
Dux animos addit dictis, ac aggerat iras.
O Socij, Diuos hic vult elatus honores:
Quis Deus hic? qui de nihilo productus ab almo
Numine, Luciferi nomen de luce ferente
Sumpsit. Quis Deus hic? cui propria nulla potestas,
Summi qui regitur summâ virtute Tonantis.
Hoccine numen erit, quod nutu flectitur almo,
Alterius? cæli non multos Regia Diuos
Fert: Vnus Deus esto: Fidem nunc Me Duce vestrã,
Diuinæ laudis monstretis, me Duce Zelum.
Sic fatus Michael speculâ signum dat ab altâ
Aere cauo, socij concurrunt, prælia tentant,
Arma sonant, Cælumq; crepat, ruit altus ab arce
Luciper Empireâ, rutilantis fulguris instar:
Ac velut obscuris detrusi nubibus imbres
Funduntur, sic cum socijs cadit actus Olympo,

Deformisque petit deformia tecta Barathri:
Imaque sic tenuit voluit qui primus haberi.
Horribilem postquam finiuit candida pugnam,
Aligerûm legio, Diuinis laudibus implet
Templa poli, Summoque Deo persoluit honorem
Summum, de spolijs ornans hostilibus arcus.
Hoc vbi conspexit Maiestas alma Tonantis
Talibus eloquijs victorum pectora mulcet.
Magna fides vestrûm, permagnus zelus honoris
Nostri tutandi, grates deposcit habere,
Mercedemque sui præclari ritè laboris:
Ne dubitate datur, gratis sit gratia merces
Nunquam peccandi Victoribus esto. Creandus
In deserta nouus loca, nobis incola restat:
Diuâ mox Diui Verbi virtute repleuit,
Climata peruasti lætis animantibus orbis,
Mortalis causâ: Mortalem denique formans
De luto, trinâ consignat imagine, trinus
Personis, vnus Deitate, decorat at vnâ
Formâ, quâ præeat cunctis animantibus vnus.
Pronaque cum spectent animalia cætera terram;
Os homini sublime dedit, cælumque tueri,
Vt sapiat

Vt ſapiat cælum, brutis tellure relictâ.
Sic vbi munifici virtus Diuina Tonantis,
Finxit in effigiem Diuinam ſemine cretos
Humano; non mox ſublimia culmina cæli
Scandere permiſit, florentis ſed prius horti
Peruigil vt fiat cuſtos ac incola iuſſit:
Horti qui vario florum repletus odore,
Arbuteos fætus, iucundaq; fraga ferebat.
Ver vbi perpetuum, placidique tepentibus auris
Mulcebant Zephiri: natos ſine ſemine fructus:
Plenaque prædulcis ſtagnabant flumina lactis;
Dulcia de pulchro ſtillabant ilice mella;
Multiſonis volucres recreabant cantibus aures
Cunctaque perblando vocum parentia bruta.
Pignore mortali plaudebant. Omnia tuta,
Omnia terrigenûm cordi iucunda fuêrunt.
Horti ſic poſitus cuſtos Rectorque Satoris
Mandato potuit cunctis de fructibus eſſe,
Arbore de ſolâ rectiq; malique tenente
Notitiam, vetitum, quin dirâ morte minâtum
Auſuris: parente Dei ſacra percipit aure
Iuſſa, capitq; nouos fructus ex arbore cunctâ,

Declinans vetitum rabido cane peius & angue.
Intereâ pænis cruciatus Luciper atris
Tartareæ Lethes, iras ſub pectore clauſas
Effundit, tubâque fratres mox conuocat omnes.
Talibus ac dictis venientes admonet. Eia
Nunc ſocij, ſi quæ vobis ſapientia, Si quæ
Vis eſt fallendi, monſtretis: Nunc mihi veſtro
Eſt opus auxilio, menti ſuccurite noſtræ,
Conſilio. Nitidi rutilantia culmina cæli
Laudibus aſſiduis orbata reliquimus omnes:
En modo plaſmatus, qui noſtras occupet altas
Sedes, & Magno laudum qui carmina fundat.
O Socij tantum dedecus patiemur inuri
Nobis! næ prohibete fratres, ſit confrater imus,
Altus Succeſſor noſtrûm qui debuit eſſe.
Eſt modus. Omnipotens fructus ex arbore cunctâ,
Carpere præcepit, recti quę continet omnem
Notitiam prauique vetans. Sic ſumat oportet
Normam fallendi, quiſquis vult fallere. Quiſnam
Præmia laturus veſtrûm, mandata capeſſet?
Vnus at è medio ſurgens, curamque fidemque
Promittit, Regemque nigri ſolatur Auerni.

Euolat

Euolat, ac puro ſumens ex aëre corpus,
Serpentis ſtridore vafri quo mulceat aures,
Quoué magis lateat molli ſi ſerpat in herba.
Irrepens tandem Paradiſi ſplendida pulchri
Oſtia, perfulgens ſquammis ſpatiatus, in horti
Conſcendit medio lignum tectusq́ue reſedit.
Mox vbi formoſam gradientem conſpicit Euam,
Perblando ſtridore vocans perſuadet vt altos
Decerpat vetitos fructus. Hæc abnuit: ille
Luctanti ſuadet, demulcens ore diſerto.
Quis vos non iuſſit ſuaues guſtare ſapores
Iſtius fructus? cui ſacra ſcientia recti
Omnis ineſt prauiq́ue? Deus fors: at cupit ille
Ne ſibi ſit ſimilis quiſquam, guſtato videbis
Teq; virumq́; Deos omni ſine morte futuros,
Omniſcioſq́ue. Vafri perblandis credula dictis,
Cunctaq́ue præ nimio flagrans ardore ſciendi
Fœmina, conſentit: pulchri fructusq́ue ſapore
Percepto, tribuit guſtandum ſtulta marito.
At prudens renuit pomum vir: chara fatigat
Vxor, nuncq́; petit, nunc fletum fundit inanem.
Sicq; reluctanti mulier perſuaſit amata:

Nun-

Nunquid non dilecta viro persuadeat vxor.
Annuit Vxori danti, fructumq; receptum
Infelix comedit, magno spoliatus honore.
Nam consumptus vbi fuerat, mox culmine cæli
Empyrei summo cernens pulcherrima virgo:
Ancipitem gladium dextrâ, lancemq; sinistrâ,
Cui gestare datum, libratis lancibus æquas
Vt tribuat pænas, & sontes cuspide figat.
Hæc aio postquam cælis Astræa virago.
Peruigil aspexit: magnum venerata Tonantem,
Altas ex imò deprompsit pectore voces.

Omnipotens Rector, cæli terræque Monarcha,
An te factorum non pænitet? ædibus istis
Aligeros pepulit malesuada superbia: rursum
En homo Diuinâ præcelsus imagine vestrâ,
Ausus de vetitâ decerptos arbore fructus
Sumere. Quid censêtis an auctus imagine vesttâ,
Noluit augeri Diua virtute superbus?
Luciper eiectus cæli de vertice summo,
Quid ni Mortalis manet eijciendus ab horto?
Ne transire Deus culpam patiaris inultam,
Zelosum vestri Cherubin mittatis honoris,

Ex hor-

Ex horto facinus tantum depellat amæno
Ausos in terram, tribulos quæ gignat acutos
Et steriles spinas, vescatur pane laboris.
At DEVS vt facinus nouit patrasse nefandum,
Dictis iustitiæ Magnus Rex annuit æquis:
Demittit Cherubin, Mortales pellere mandat.
Mandat: & occlusas seruare fores, vt abacto
Spes vltra non sit tangendi limina clausa.
Sic Paradisiacis Exul Mortalis ab hortis
Errans, ignotæ spatiosa per æquora terrę,
Multa tulit, fecitq; miser sudauit, & alsit:
Iam malè suada fames, iam morbus, vulnera, cædes,
Iam mala pauperies, horror, iam turpis egestas,
Iam frigus, nimbus, iam mortis tristis imago.
Singula quid memorē? cunctorū summa malorū
Tristia continuo vexabant lumina pulsi,
Hortus pergratus quorum nec somnia finxit.
Nec primi saltem delicto pæna parentis
Indita, sed cunctis illius semine posthac
Gignendis; gustus quin omnes huius amari
Reliquias, hucusque satis sentimus amaras.
Insidias mundi fallacis nullus iniquas

Effugit

Effugit, & tacitas euitat nemo nefandæ
Carnis blanditias, vafri technisque dolisque
Nec quisquam sese subducit Dæmonis atri
Ni sit præsidio de celsi culmine celso
Cæli missus Amor, doceatque resistere cunctis,
Res magis exemplo fiet manifesta recenti.
Prodijt æthereas primæuę lucis in auras,
Nisczyciæ Gentis claro de sanguine natus,
Sismundi nomen cui imposuêre Parentes.
Hic ætatis vbi pueriles attigit annos,
Continuò Stygij sæuus Dominator Auerni,
Incipit insidias struere, & molirier astus,
Vnum de medio sociorum mandat adesse,
Quem iubet, vt vasti confinia protinus orbis
Inuisat, Natique recens sublimia tecta
NISCZYCH subiens, prognatum fallat, & arte
Subtili, doceat Diuinum linquere cultum.
Euolat actutum, volucrique citatior Euro,
Fertur in aërei vernantia climata mundi.
Mox vbi propositam metam prospexit ab alto,
Miratur molem, splendorem spectat, & aulę
Quis modus, obtutu vestigat rite sagaci.

Ingreditur tandem, magniq́ue palatia magna
Perlustrans, Nati sinuoso tramite tecti
Limen adit, quæritq; modos, & tempora spectat,
Expediat diri Lethes vt iussa Tyranni.
Ast vbi firmari teneros virtutibus annos
Aduertit, metuens imbuta recens, ne seruet odorē
Casta diu suauem mens: blandâ fallere voce
Conatur, dulciq́ue tegens sub melle venenum,
Talibus aggreditur iuuenilia pectora dictis.
O formose puer Generosi magna Parentis
Spes magnum Patriæ fulcrum, gentisq́ue vetustę
Magnum solamen: quis tantos ferre labores,
Iussit in ætatis te blando flore tenellę?
Quis docuit mentes abiectas esse gerendas,
Diuitijs amplis, generisq́ue propagine claro?
Quisué diuturnas, orandum suasit in horas?
Ne formose puer credas suasoribus istis,
Altos alta decent, claro de semine natos
Clara: viget rebus præclarè Gloria gestis.
Nunc ætate tua, grato nunc vtere mundo,
Vtere nunc; festinat enim decurrere velox
Flos hic, angustę miseræq́ue breuissima vitę

Pars est, & fugitiua cito pede labitur ætas.
Otia conueniunt iuueni, ludiq́ue, ociq́ue,
Spiritus elatus, saltus, conuiuia, luxus;
Pondera magna viris tribuenda: senili
Ast ætate preces humilisq; modestia fessis.
Quid renuis? niueæ si te præstantia formæ
Non mouet, aut diues variarum copia rerum:
Ipsum te moueat Sismundi nomen adeptum.
Es mundi, mundum cur ergo spernis amænum?
Magnificas cur temnis opes donaria mundi?
Lætus agas iuuenes annos, lætusq́ue fruaris
Cunctis, quę Natura dedit, Mundusq́ue benignus.
Postquam conticuit dictisq́ue silentia fecit:
Attonitus iuuenis verbis, & voce diserta,
Cereus in persuasa ruit, præceptaq́; captat,
Hæc vbi multipotens Diuini zelus Amoris,
Excelsâ nitidi cæli prospexit ab arce,
Risit & abstruso meditatur pectore verba
Talia. Non iuuenis non te tua praua voluntas
Diriget, experiere meos lususq́; iocosq́ue.
Dixit: & accipiens gemmis auroq́; pharetras
Fulgentes, arcum telis flagrantibus armat.

Tandem sidereis, velocis fulguris instar,
Labitur in nostras oras, & gressibus intrat
Occultis, iuuenis splendentia tecta: videtque
Nunc hilares ludos, nunc ornamenta superba
Poscere persuasum, tumido nunc pectora fastu
Ferri, nunc mensæ conuiuia lauta parari.
Obstupet ac arcu tenso spiclóque retorto,
Intima languenti præcordia vulnere stringit
Protinus immissis perstrictus ab ignibus ardet,
Ardet: & ignarus quæ tanti causa doloris.
Anxia corda gerit, varium quæritq; leuamen,
Quęrit Tantaleo sitibundus more liquores.
Nunc flet: nunc tristatur: auet nunc tristia cantu,
Corda leuare: tamen reperit solatia nulla.
Expers consilij, Diuinum Numen adorat,
Et precibus poscit, cordi solamina tristi.
Diuus Amor precibus commotus pęctoris ima
Lenijt afflicti & tacitas dedit ore loquelas
Quis dolor ô iuuenis tanto pręcordia torquet
Vulnere? qui gemitus? vel quæ suspiria cordis
Hæc sunt? num tua te niueę præstantia formę
Non consolatur? num magni splendor honoris:

Vel census ampli: vel tempora grata tenellę
Aetatis: tristes non pellunt pectore curas?
Dixit: & actutum superas remeare per auras
In nitidi sedes excelsas tentat Olympi.
Ast iuuenis pueri recreatus lumine grato,
Et dictis, tali fugientem detinet ore:
O quem te memorem? vel quo te nomine vocem,
Ingenio formaque puer præstans? tibi namq;
Non est mortalis vultus, nec splendida terram
Lumina designant, nec vox hominem sonat? vnus
E socijs certè cœlestis es incola sedis.
Sis felix nostrumque leues quicunq; dolorem.
Tunc Puer armipotens nostræ non est opis inquit
Tristia languentis depellere vulnera cordis
At iuuenis prênsum retinet precibusque fatigat:
O puer? ô Diuine puer? tua spicula sentit
Absentis, Cor, præsentis sentitq; medelam,
Ne patiare precor tenerum cor amplius angi.
Abnuit almus Amor fundentis vota precesq;
Et simulans longam restare viam sibi: multò
Maiores cordi languores indit. Abire
Permittit iuuenis nullà ratione volentem.

Taliter aſt rurſum ſupplex humiliſq; precatur,
Oh Puer? oh Diuine Puer? cur vulnere tanto.
Saucia languentis reddis præcordia mentis?
Intima cur cordis niueo ſplendore flagrantis
Non luſtras radij? cur ludis imagine falsâ
Dic age: dic quę poſcis Amor: ne deſere ſeruum,
Dic: parente tuos ſermones corde recondo,
Tunc Amor auguſtus roſeo ſic ore profatur.
O iuuenis facili ſiquidem mea pectore verba,
Excipis? afflicti cordis reuelabo dolores,
Et narrabo modum, quo lætus tempora ducas,
Læta, tuos vitę ſenſus dum diriget artus.
Quisquis in orbe cupit vitam traducere plenam
Lætitiâ, triſtes depellat corde neceſſe,
Fallacis mundi curas ac omnia ſpernat.
Nam quantò maius ſtudium ſuccreſcit habendi
Tantò maiores creſcunt in mente dolores,
Ac velut infelix, viuo ſub pectore, paſcit
Carniuorā volucrē, lachrymoſo corde Promethe⁹:
Aſſiduas curas, ſic continet ardor habendi.
Solus lætitiâ plenos ſolusq́ue beatos
Contemptus mundi reddit, ſi credere nonfas
Exem-

Exemplum clarum mage rem dictumq́; probabit
Me duce si limenq́ue meum tectumq; reuises
Est prope sublimis celeberrima mœnia Craci
Exornata sacro Benedicti nomine Diui
Petra Tinecensis, cuius grex incola Sanctus
Est pietatis amans, fidei sectator auitę
Relligione sacer dictis factisq́ue beatus
Diuus Amor iuuenem postquam deduxit amœnè
Ad dictam petram: mea sunt hîc limina dicit
Specta num tristes vultus? num tristia quisquam
Corda gerit cætus ex istius agmine sancto?
Num cuncti lætos non promunt pectore cantus
Diuinę laudis peragendo tempora læta.
Si mens ergo tibi lætam traducere vitam
Est: istas spretis mundanis incole sedes
Quoue magis fias à mundo tutus, & omen
Et nomen mundi fallentis respue nec iam
Sismundi claro tumefactus nomine, mundi
Sis, sed Melliti sumas prædulce vocamen
Cuius sæpè memor Diuinę candida laudis
Promas, & sanctę virtutis, mella Tonanti
Annuit augusti, dictis persuasus Amoris

Excel-

Excelsum nomenq́; simul cum gente relinquit,
Atq; sacro Diui BENEDICTI stemmate lætus
Petram conscendit cæli terræque Monarchę,
Cordis vbi reddat solennia Vota flagrantis.
O verè petram mellito flore beatam,
Et florem natum petrâ, verèque beatos
LVSVS PERTENEROS & VIM CÆLESTIS AMORIS.

Vota mea Domino reddam coram omni populo.

Psal: 115.

HOstis, Monarchæ stelligeri poli
Terræque, frustra turbinis impetus
Molliris, ex vndis coortos
Tartareis stigij barathri.
Non me superbis ludet honoribus
Fortuna demens: non, licèt aureos
Demittat imbres, ipse fallet,
Rex hominumq; Deumque Stator.
Non concitabunt suauia pocula
Dulcis Lyæi: non Paphiæ tener
Exuret ignis, corda firmo
Clausa timore Dei sacrato.
Summi Tonantis summa palatia
In corde fient: blanditiæ procul,
Vafri procul peruersa mundi
Pignora sint. Mea vota reddo,

Reddan-

Reddamque semper pectore candido
Regi supremo, qui residens polo,
Gubernat orbem, & cuncta, mundi
Splendida quæ retinet corona.

CRACOVIÆ,
In Officina Matthiæ Andreouiensis,
Anno Domini, 1634.

Erratum in Præfatione.

nec vllum ſpectatorem huic luſui magis optatum, nec ſpectatorum cuiquam magis iucundum.